

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Vyučovaci jazyk	Slovenský jazyk
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia
Stupeň vzdelávania	Primárne vzdelanie ISCED 1 – variant A
Predmet	Slovenský jazyk a literatúra
Ročník	Štvrtý
Časová dotácia	8 hodín týždenne 264 hodín ročne
Miesto realizácie	Trieda, knižnica, jazyková učebňa, školská záhrada, verejné priestranstvá nachádzajúce sa v obci.

1. Charakteristika učebného predmetu a jeho význam v obsahu vzdelávania

Jazyk slovenský ako vyučovaci jazyk má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Slovenčina je štátnym jazykom na území SR. Ovládanie štátneho jazyka na dobrej úrovni zabezpečuje žiakom možnosť nielen dobre zvládnuť školské vzdelávanie, ale i úspešné uplatnenie sa na trhu práce. Je nesporné, že úroveň výsledkov vyučovania slovenčiny v praktickom živote nie je uspokojivá, ba ovládanie jazyka nie je na patričnej úrovni. Máme na mysli používanie spisovnej formy jazyka v úradoch, v televízii, v rozhlase, iných médiách a kultúrnych ustanovizniach. Príčin je hneď niekoľko. Jazyk musí žiak dobre poznať, aby ho mohol dobre využívať, aby ním mohol myslieť, cítiť. Bez jazyka niet komunikácie, je stavebným materiálom nášho konania, je pilierom vedomostí. Každá zložka jazyka vplýva na jazykový prejav žiaka a odráža sa v jeho myslení.

Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája základy písania, základy čítania, literárnu výchovu a rozvoj zmyslového vnímania a hovorenej reči žiakov.

2. Cieľ predmetu

- Poznávať vetu ako jazykový celok.
- Vedieť rozoznávať druhy viet.
- Poznávať slová rovnakého a opačného významu.
- Vedieť rozoznávať spisovné a nespisovné slová.
- Vedieť rozlišovať samohlásky a spoluhlásky, krátke a dlhé samohlásky, tvrdé a mäkké spoluhlásky.
- Cvičiť sa v členení jednoduchých jazykových prejavov na vety.
- Cvičiť sa v tvorbe jednoduchých *ústnych* jazykových prejavov.

3. Obsah učebného predmetu

A. JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA - 132 hodín

Zvuková, významová, tvarová rovina jazyka a pravopis - 78 hodín

Poznávanie vety z obsahovej, zvukovej a grafickej stránky. Rozlišovanie oznamovacej a opytovacej vety. Rozlišovanie slov vo vete. Usporiadanie známych slov do významových okruhov. Slová rovnakého a opačného významu. Rozlišovanie spisovných a nespisovných slov.

Členenie slova na slabiky a hlásky. Rozlišovanie hlásky a písmena. Rozlišovanie malých a veľkých písmen. Rozlišovanie samohlások, spoluhlások a dvojhlások. Rozdeľovanie slova podľa slabík na konci riadka (v jednoduchých prípadoch). Rozlišovanie krátkych, dlhých samohlások a dvojhlások sluchom, ich správne vyslovovanie a písanie. Rozlišovanie tvrdých a mäkkých spoluhlások. Písanie „i“ po mäkkých spoluhláskach a „y“ po tvrdých spoluhláskach.

Osvojovanie výslovnosti a písania slov s mäkkými slabikami de, te, ne, le, di, ti, ni, li.

Písanie - 49 hodín

Docvičovanie a opakovanie všetkých malých a veľkých písmen a čísiel. Precvičovanie písmen strednej výšky s veľkosťou 4 mm. Precvičovanie písmen s hornou a dolnou dĺžkou s veľkosťou 8 mm. Precvičovanie písmen s dĺžňom a mäčkňom. Spresňovanie štihlosti oválnych písmen s oblúkom a hornými a dolnými slučkami. Spresňovanie rovnomernej výšky písmen, rozdielnej výšky písmen tvarovo podobných (*e – l, v – V, c – C, č – Č, ch – Ch, o – O, z – Z, ž – Ž*). Precvičovanie spájania písmen *o, v, b* s ostatnými písmenami prehĺbením a pretiahnutím háčikov (najmä s písmenami *e, r, z*).

B. KOMUNIKÁCIA A SLOH - 33 hodín

Členenie krátkych jazykových prejavov na vety. Obmieňanie oznamovacích, rozkazovacích a opytovacích viet. Dopĺňanie vhodného slova do vety. Pomenúvanie pozorovaných predmetov a javov.

Odpovede na otázky - 4 hodiny

Ústne odpovedanie na otázky na základe obrázkov, vlastných skúseností, textov z čítanky.

Tvorenie otázok k jednoduchému textu.

Reprodukcia - 2 hodiny

Reprodukovanie krátkych, jednoduchých viet.

Rozprávanie - 13 hodín

Rozprávanie podľa obrázkov alebo série obrázkov.

Opis - 9 hodín

Opis jednoduchých predmetov. (napr. veci dennej potreby a veci, ktoré poznajú žiaci z vlastivedy).

Formy spoločenského styku - 4 hodiny

Precvičovanie pozdravov, oslovenia, požiadania, vyjadrenia súhlasu a nesúhlasu, poďakovania, ospravedlnenia, krátkeho odkazu, blahoželania.

C. ČÍTANIE A LITERATÚRA - 99 hodín

Technika čítania

Čítanie jednoduchých krátkych textov správne a s porozumením. Precvičovanie správneho slovného prízvuku a prirodzenej intonácie. Rozvíjanie schopnosti orientovať sa v prečítanom texte. Rozvíjanie kultúry hovoreného slova žiakov, vytváranie návykov správneho dýchania, znenia hlasu, správnej artikulácie a spisovnej výslovnosti.

Literárna výchova

Vnímanie a chápanie ilustrácie v čítanke, v knihe a v detskom časopise pri práci s textom.

Nácvik spájania obsahu čítaného textu s ilustráciou. Menovanie postáv vystupujúcich v rozprávke, príbehu o deťoch alebo zvieratách. Jednoduchá reprodukcia obsahu rozprávky alebo príbehu podľa otázok. Nácvik vnímania rytmu verša, rýmu. Praktické rozlišovanie verša od prózy. Porozumenie pojmom rozprávka, hlasné čítanie, bábkové divadlo, bábkový maňuš, divadelné predstavenie, filmové predstavenie.

Čítanie a počúvanie ukážok z literatúry pre deti a mládež.

Poézia od detských autorov (napr. L. Podjavorinská, H. Zelinová, J. Turan, D. Hevier).

Rozprávky a rozprávkové dobrodružstvá

(P. Dobšinský, E. Čepčková, J. C. Hronský, F. Hrubín, J. Kožíšek, J. Pavlovič, S. Maršak, C. Janczarski).

Poviedky o prírode, zvieratách a deťoch

(M. Jančová, M. Haštová, M. Haľamová, R. Gauberová, R. Moric).

Povesti, literárno-náučné texty o prírode a technike.

4. Metódy a formy práce

V písaní žiaci spresňujú *tvary* písmen a číslíc, zachovávajú rovnakú *veľkosť*, odporúča sa jednotný *sklon* písma 75 stupňov. Učia sa správne *spájaniu* písmen. Postupuje sa podľa tvarových skupín písmen a číslíc:

1. l, ľ, Í, e, é, b, f, h, k, d, d', t, t', číslice 1,4
2. U, u, ú, (ü), i, í, r, r', n, ñ, m, V, v, y, ý, (W, w, X, x)
3. C, c, Č, č, E, Ch, ch, číslica 6
4. O, Ó, o, ó, ô, (ö), a, á, ä, d, d', dz, dž, číslice 0, 9
5. j, p, g, G, y, ý, (Q, q)
6. I, J, H, K, (X, x), číslice 8, 4
7. P, B, R, (Ř), T, Ě, F, číslice 3, 5, 8
8. S, s, Š, š, L, Ľ, D, Ď, Dz, Dž, Z, z, Ž, ž, číslice 2, 7
9. A, N, Ň, M
10. . : , ; ,, ,, ! ? - = + ( )

Písmená v zátvorkách sa nacvičujú len podľa potreby (ak sa vyskytujú v menách žiakov, v miestnych názvoch). V čítaní venujeme zvýšenú pozornosť a individuálnu starostlivosť žiakom s chybami reči. Pri čítaní ukážok sa zameriavame na poéziu detských hier a zábav, prírodu a ľudí v premene ročných období, na krásu ľudských vzťahov a kladných ľudských vlastností.

5. Medzipredmetové vzťahy

Základné vedomosti a zručnosti, žiak aplikuje vo všetkých vyučovacích predmetoch, ako je hovoriť spisovným jazykom a vyjadrovať sa správne v krátkych jednoduchých hovorených prejavoch. Básničky, riekanky využívame vo viacerých vyučovacích predmetoch ako motivačný prvok, hlavne na matematike, vlastivede. Základné zručnosti čítania a písania reči sa využívajú vo väčšine predmetov počas celého vyučovania.

6. Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Literárne žánre	Prvý školský deň
		Chlapec a lopta
		Prefíkaný lišiak a múdra kačička
		Studená návšteva
		Vyčítanky, Bratia somárnikovia
		Hádanky, Krava
		Tomáš objavuje prírodu
	Jazyková komunikácia	Opytovacia veta, prepis a rozlišovanie Mäkké slabiky di, ti, ni, li, de, te, ne, le
	Odpovede na otázky	Milé deti
	Opis	Semafor
Rozprávanie	Čo budeme robiť cez prázdniny	
Ochrana života a zdravia	Literárne žánre	Do školy
		Hádanky, Ako sa lúčia lastovičky
		Moja knižka
		O Popoluške
		Prosba vtáčikov
		O televíznych žabkách
		O nepodarených kozliatkach
		Zahrajte sa s Vladom a Katkou
Vstalo slnko		

	Jazyková komunikácia	Malé a veľké písmená
		Rozdelenie hlások podľa slabík na konci riadka
	Rozprávanie	Domáce zvieratá,
	Forma spoločenského styku	Na pošte
	Opis	Moja mama
		V lete
Environmentálna výchova	Literárne žánre	Žltá jeseň
		Vítko
		Jarný deň
		Ako zajko šibal
		Vrabc, kocúr a mačka
		Keď je doma moja mama
		Pozdrav
		V úbočí, Na lúke
		Na čučoriedkach, Rodná zem
		Slovo - slabika - hláska - písmo
	Jazyková komunikácia	Samohláska e, é, i, í
		V prírode na jeseň
	Rozprávanie	Ako sa mení príroda na jeseň
	Opis	Prišla zima
		Príroda v zime
		V lete
Odpovede na otázky	Prišla jar	
	Príroda na jar	
	Ako sa mení príroda na jar	
	Lastovičky	
Regionálna výchova a ľudová kultúra	Literárne žánre	Opytovák a vykrikovák
		Hádanky, Kotrmelec a kotrmelec
		Semafor, ktorého boleli oči
		Mišo
		Náš otecko
		Snehulienka a sedem trpaslíkov
		O psíčkovi a mačičke, ako si umývali dlážku
		Nezábudky
		Šťastie
		Slovenský spev
	Jazyková komunikácia	Slová s rovnakým alebo opačným významom
		Delenie slov, rozlišovanie slabík a hlások
		Mäkké spoluhlásky
	Rozprávanie	Mesto
		Dedina
		Na križovatke
Opis	Moja najobľúbenejšia hračka	
	Moje hračky	
Mediálna výchova	Literárne žánre	Dá sa to vydržať?
		Tóno a Tonka
		Bol raz jeden kráľ
		Básničky o púpave
	Jazyková komunikácia	Veta, prepis a oznamovacia veta
		Tvrde spoluhlásky

	Reprodukcia	Nový rok
		Novoročné predsavzatie
	Forma spoločenského styku	Ako správne telefonovať
		Telefón
Multikultúrna výchova	Literárne žánre	O plti
		Ach, ako sme sa narodili!
		Riekanky
		Vianočné medovníčky
		Macko a mráz
		O rozprávkach
		Červená Karkulka
		Deti slnka
		Išlo húsatko
		Lodička
		Kuriatko a obláčik
		Medový hrnček
	Jazyková komunikácia	Rozkazovacia veta, prepis a zvolacia veta
		Samohláska a, á, ä
	Rozprávanie	Vianočné sviatky
		Vianočné zvyky
		Vianočné tradície
		Veľkonočné sviatky

7. Učebné zdroje

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov:

Čítanka pre 4. roč. špeciálnych základných škôl,

Pracovný zošit k čítaniu a pracovný zošit na písanie.

Slovenský jazyk a pracovný zošit pre 4. ročník špeciálne základné školy

8. Hodnotenie predmetu

Na hodnotenie predmetu vychádzame z Metodických pokynov č. 19/2015 na hodnotenie žiakov špeciálnej školy. Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa 4. ročníka je pozitívne hodnotiť. V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známami.